

»Vse, kar morem storiti zate, je to, da te še nekoliko postaram, da boš imel manj strahu umreti.«

In reš! Ko je prišel Dudu domov, je bil tako star in izdelan, da je takoj, ko se je dotaknil praga svoje hiše, padel po stopnjicah ko kup pepela in prahu, ravno v trenutku, ko je ugasnila njegova sveča v gradu Smrti, pravične botre.

J. E. Bogomil:

Vrnitev.

Tunak je bil, čil in čvrst, ko je šel v tujino. Benkov Lovro namreč. Šel iz vzroka kakor sto in sto drugih: domovina mu je bila preozka in prerevna. Želel je videti svet; hotel je ujeti srečo.

Zato je šel. Najboljše svoje moči je potem porabil v tujini: na Ogrskem, na Nemškem, v Ameriki. A povsod trud in reva.

Sreča, da je še živ! Sedaj se vrača, onemogel starec. Nima več dovolj moči, nima gibčnosti, ne more se kosati z mlajšimi tovariši. Sevé, tujina je pisana mati, zato ga več ne mara, zato ga, onemoglega, vrača domovini, pravi materi, v naročje.

Vrača ga. A hvaležen je, da ga vsaj vrača. Neštetokrat je hrepenel po domu, po domačih bregovih, po rodni koči; spomin je romal tolikrat nazaj na domače trate in pašnike, in uho je želelo, da sluša domače glasove in domače zvonove. V sanjah je hodil okrog doma, srečaval znance, stiskal jim roko, smejal se in šalil z njimi. A ko se je na tuji zemlji prebudil, je spoznal prevaro, in v srce je legel jad.

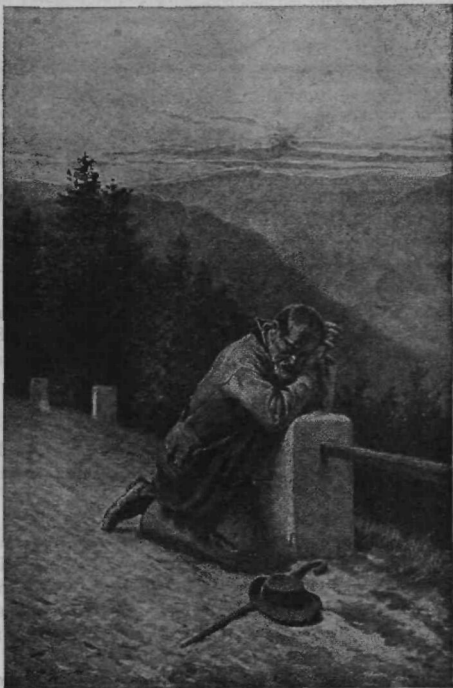
A ni sanjal o domovini sam. Z njim je hrepenelo in sanjalo o domovini stotero rojakov iz vseh krajev slovenske domovine. Hrepeneli in sanjali so, dokler jih ni podsula zemlja v kakem samotnem rudniku, dokler jih ni potlačila kruta bolezen, dokler se niso izgubili v valovanju velikih mest... A domovine niso več našli tod, pač pa hladen grob. In pozabljen grob...

Glej, on se vrača. Že je na domačih tleh. Iz grobov pozabljenosti vstajajo mladi spomini. Tam za tistimle robom je izgubil Lisko, ondi dolj v dolini je zaspal na paši, in krave so prišle domov brez pastirja.

In tamle! Križ stoji ob cesti. Malo drugačen je danes, kakor je bil one dni: prenovljen je, ves lepši, a ne več tako ljubezniv... Kolikokrat je on prinašal semkaj cvetja, zasajal raznobarveni slak, da bi razveselil Križanega, da bi mu s svojo ljubeznijo polajšal trpljenje. Kolikokrat! Klečal je ob tem klečalu in molil v tistih lepih mladostnih dneh rad in mnogo... Križanemu je prižigal lučko, da bi mu ponoči, v temi, ne bilo dolgčas, da bi grda sova ne upala približati se križu in tu skovikati.

A zdaj se obrne cesta navzdol. Vas se pokaže. Oh, koliko let je že ni videl! Tam pa cerkev na gričku in pokopališče okoli nje, »kjer dragi moji v grobih spé...«

In ondi domača hiša! Še vsa kot nekdam... Okenca se ji svetlikajo kot solze v materinem očesu.

On se vrača.

Ali še kdo v nji misli nanj? Ali bo sprejet v nji ko domačin, ko brat? Ali pa bodo morda že tudi ondi zanj srca nezaupljiva in hladna? Ali bo tudi domovina že mrtva zanj...?

Ob tej misli popotnik vzdrti. Pri občestnem kamenu se skloni na kolena in roke sklene kakor v molitvi, da bi to ne bilo res.